

Άρειος Πάγος 164/1976, Τμ. Β'

Πηγή: ΝοΒ 24/76 σελ. 697

Περίληψη: Εργάτης-ατυχήματα. - εργατικόν ατύχημα. - δικαιώματα παθόντος ή δικαιούχων οικογενείας αυτού κατά το άρθρ. 16 ν. 551. - έννοια αυτού. - έκτασις ευθύνης προστηθέντων υπό εργοδότη (παραπομπή ζητήματος εις Ολομέλειαν).

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο κ. Σ. ΓΑΓΓΑΣ, αντιπρόεδρος

Εισηγητής ο κ. Α. ΤΣΑΜΠΟΥΛΑΣ, αρεοπαγίτης

Δικηγόροι οι κ.κ. Ι. Πλατσης, Π. Παρασκευόπουλος

Επειδή το άρθρ. 16 § 1 του ν. 551 ρυθμίζει τα της ευθύνης εν περιπτώσει εργατικού ατυχήματος του εργοδότη ή του υπ' αυτού προστηθέντος προσώπου, εκ των πράξεων του οποίου ευθύνεται ο πρώτος κατά τας διατάξεις του κοινού αστικού δικαίου, διαλαμβάνον ότι ο παθών ή τα εν περιπτώσει θανάτου αυτού δικαιούχα της εκ του ν. 551 αποζημιώσεως πρόσωπα, έχουσαν εκλεκτικόν δικαίωμα, όπως αντί της τοιαύτης αποζημιώσεως απαιτήσουν αποζημίωσιν κατά τας διατάξεις του αστικού δικαίου, μόνον εις ην περιπτώσιν το εργατικόν ατύχημα προήλθεν εκ δόλου ή της ειδικής αμελείας του εργοδότη ή προστηθέντος υπ' αυτού προσώπου, περιοριζόμενοι εις πάσαν άλλην περιπτώσιν εις την εκ του ν. 551 αποζημίωσιν. Κατ' εξαίρεσιν, όμως, συμφώνως προς την § 3, καίτοι τα ανωτέρω δικαιούχα πρόσωπα ήσκησαν επιλογήν υπέρ της εκ του ν. 551 αποζημιώσεως κατά του εργοδότη, δικαιούνται σωρευτικώς να ασκήσουν και την εκ του κοινού αστικού δικαίου αγωγήν κατά του υπαιτίου προσώπου όταν τούτο είναι διάφορον του κατά τον παρόντα νόμον υποχρέου προς αποζημίωσιν και επομένως τρίτου, εκτός του εργοδότη και του υπ' αυτού προστηθέντος, αφού ως προς αυτούς ο παρών νόμος διά των διαληφθειών § 1 και 2 άλλως ρυθμίζει το αυτό θέμα, ιδρύων εκλεκτικόν δικαίωμα υπέρ της μιας εκ των ως άνω αποζημιώσεων και εις μόναν τας εν αυταίς περιπτώσεις δόλου ή ειδικής αμελείας. Διάφορος εκδοχή θα εσήμαιεν ότι εν περιπτώσει δόλου ή ειδικής αμελείας του προστηθέντος, ήτοι διά τας βαρύτερας των περιπτώσεων ο παθών θα είχε εκλεκτικόν μόνον δικαίωμα, ενώ διά την περιπτώσιν απλής αμελείας αυτού θα είχε σωρευτική αξίωσιν, να λάβη τόσον την εκ του ν. 551 αποζημίωσιν, όσον και την εκ του κοινού δικαίου τοιαύτην. Τέλος η ανωτέρω εκδοχή, συμβαδίζει και προς τας διατάξεις του α.ν. 1846/1951 όστις απήλλαξε διά του άρθρ. 60 § 3 τον εργοδότην της υποχρέσεως καταβολής της αποζημιώσεως του ν. 551, ως προς τους υπαγομένους εις την ασφάλισιν του ΙΚΑ, υποκαταστήσας εις αυτήν το δικαίωμα απολήψεως των ασφαλιστικών παροχών των προβλεπομένων διά την περιπτώσιν εργατικού ατυχήματος, δι' ας συνεισφέρει ο εργοδότης, διά δε του άρθρ. 34 § 2 ώρισεν ότι οι δικαιούχοι των παροχών τούτων δικαιούνται να επικαλεσθούν συμπληρωματικώς τας διατάξεις του Αστικού Κώδικος και να ζητήσουν περαιτέρω αποζημίωσιν κατά το άρθρ. 914 αυτού, μόνον διά δόλον του εργοδότη ή του υπ' αυτού προστηθέντος προσώπου, επομένως ουχί και δι' αμέλειαν αυτών. Από της απόψεως δε του τελευταίου τούτου α.ν. 1846/1851 καθ' ον και εις την περιπτώσιν εργατικού ατυχήματος αι προς τον παθόντα παροχαί έχουσιν ως αντίκρουσμα εισφοράς βαρυνούσας τον τε εργοδότην και τον εργαζόμενον, κατά την υπό του νομοθέτου ως προσήκουσαν κριθείσαν δι' εκάτερον αναλογίαν, θα ήτο ανακόλουθος η εκδοχή της απαλλαγής διά την αμέλειαν του εργοδότη μόνον, ουχί δε και του υπό τούτου προστηθέντος, του παρ' αυτά τουτέστιν εργαζομένου. Όθεν η προβαλλομένη αντιθέτως αποφηνάμενη, ήτοι ότι αι αναιρεσειόντες προστηθέντες παρά της εργοδότηδος και καταστάντες υπαίτιοι εξ αμελείας σωματικής βλάβης του παθόντος, υποχρεούνται εις αποζημίωσιν αυτού κατά τας διατάξεις του Αστικού Δικαίου υπό τους όρους της § 3 του ν. 551, καθ' ο τρίτοι, παρεβίασε τας διαληφθείσας διατάξεις και αναιρετέαν εαυτήν κατέστησε κατά τον μοναδικόν λόγον της αιτήσεως αναιρέσεως. Κατά την γνώμην όμως της μειοψηφίας (υπέρ ης ετάχθησαν τρία εκ των μελών του Δικαστηρίου). Κατά το άρθρ. 16 του διά του β. δ/τος της 24.7/25.8.1920 κωδικοποιηθέντος νόμου 551 "περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων", διατηρηθέντος εν ισχύϊ και μετά την εισαγωγήν του Αστικού Κώδικος, κατ' άρθρ. 38 του Εισαγωγικού αυτού Νόμου, οι παθόντες εξ ατυχήματος του άρθρ. 1, δυναμένου ν' αποδοθή εις δόλον του εργοδότη ή του υπ' αυτού προστηθέντος προσώπου, ως και τα αντ' αυτών κατά τας διατάξεις του άρθρ. 6 δικαιούμενα πρόσωπα, έχουσι το εκλεκτικόν δικαίωμα να ασκώσιν, είτε την εκ του ως άνω νόμου, είτε την εκ του κοινού Αστικού Δικαίου προσήκουσαν αυτοίς προς αποζημίωσιν αξίωσιν. Το αυτό ισχύει και διά την περιπτώσιν καθ' ην το ατύχημα επήλθεν εν εργασία ή επιχειρήσει εν η δεν ετηρήθησαν αι διατάξεις ισχυόντων νόμων διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας και ένεκα της μη τηρήσεως τούτων. Εν περιπτώσει επιλογής της κατά τον παρόντα νόμον, αποζημιώσεως, τα αυτά πρόσωπα διατηρούσι την κατά το κοινόν Αστικόν Δίκαιον προσήκουσαν αυτοίς αξίωσιν εναντίον του υπαιτίου του ατυχήματος προσώπου, εφ' όσον αυτό είναι διάφορον του κατά τον παρόντα νόμον προς

αποζημιώσιν υποχρέου. Εξ άλλου κατά μεν το άρθρ. 60 § 3 α.ν. 1846/1951 "περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων" εις περιπτώσιν ανικανότητος προς εργασίαν ή θανάτου, οφειλομένου εις ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος, επελθόντος εν τη εκτελέσει της εργασίας, ή εξ αφορμής αυτής, εάν ο παθών περιλαμβάνεται μεταξύ των ασφαλιστέων κατά τον παρόντα νόμον προσώπων ή εν περιπτώσει θανάτου του, τα εν άρθρ. 28 § 6 αναφερόμενα πρόσωπα, δικαιούται των παροχών της ασφαλίσεως του παρόντος νόμου, ο οικείος εργοδότης απαλλάσσεται της, εκ των διατάξεων του ως άνω β.δ. της 24ης Ιουλίου 1920, υποχρεώσεως προς καταβολήν της κατά τούτων προβλεπομένης αποζημιώσεως, εξόδων νοσηλείας και κηδείας. Εκ των προεκτεθέντων νομικών ορισμών σαφώς συνάγεται ότι όταν το επελθόν εν τη εργασία ατύχημα δύναται να αποδοθή εις δόλον του εργοδότη ή τοιούτον των υπ' αυτού προστηθέντων εν τη περιπτώσει ταύτη, δι' ην είναι υπεύθυνον το πρόσωπον του εργοδότη, ένεκα ιδίου αυτού δόλου ως και του δόλου των υπ' αυτού προστηθέντων, ο παθών έχει την επιλογήν όπως ασκήση κατά των εκ του νόμου τούτου υποχρέων, εις ους δεν καταλέγεται και ο προστηθείς υπό του εργοδότη, είτε την εκ του εξαιρετικού τούτου δικαίου παρεχομένην αυτώ αξίωσιν αποζημιώσεως, είτε την εκ του κοινού αστικού δικαίου. Εάν δε ήθελε προτιμήση την πρώτην αξίωσιν, εν τοιαύτη περιπτώσει διατηρεί την κατά το κοινόν δίκαιον προσήκουσαν αυτώ απαιτήσιν εναντίον παντός άλλου προσώπου, όπερ θα ήτο τυχόν υπαίτιον, ήτοι, είτε εκ δόλου, είτε εξ αμελείας του ατυχήματος, διάφορον όμως του κατά τον εξαιρετικόν τούτον νόμον υποχρέου, τοιούτον δε είναι (πρόσωπον διάφορον) και το υπό του εργοδότη προστηθέν, καθ' ου δύναται να εγερθή αγωγή, βάσιν έχουσα την αμέλειαν αυτού και διώκουσα την κατά το κοινόν μόνον δικαίον βαρύνουσαν αυτό "προσωπικώς" ευθύνην εις αποζημιώσιν. Αληθώς η § 3 του άρθρ. 16 ειληπται εκ του Γαλλικού Νόμου της 22 Μαρτίου 1902, του τροποποιήσαντος το άρθρ. 7 του Γαλλικού Νόμου του 1898, όμως ο νόμος, ούτος, όστις απετέλεσε την πηγήν του ημετέρου, έχει σημαντικήν διαφοράν, διότι διά ρητής διατάξεως αυτού ταυτίζει τον εργοδότην από απόψεως απαλλαγής την εκ του κοινού δικαίου ευθύνην, τους εργάτας, και τους παρ' αυτού προστηθέντας, ανάλογον δε ταύτης διάταξιν, δεν περιέλαβεν ο νόμος 551, δι' ου, όλως αντιθέτως, άνευ τινός διακρίσεως ορίζεται ότι οι παθόντες εκ του ατυχήματος και εις ην περιπτώσιν επέλεξαν έναντι του εργοδότη την κατά τον άνω νόμον αποζημιώσιν, διατηρούσι πάντοτε τα εκ του κοινού αστικού δικαίου δικαιώματά των έναντι των τρίτων, συνεπώς και έναντι των προστηθέντων, ως προς ους δεν δικαιολογείται διάκρισις, αφ' ου και αυτοί είναι τρίτοι εν σχέσει με τους συμβατικώς συνδεδεμένους, παθόντα και εργοδότην, ως προς ους και μόνον ο νομοθέτης έκρινεν σκόπιμον να περιορίση την εκ του κοινού αστικού δικαίου ευθύνην, αφ' ου τον κατέστησε φορέα του επαγγελματικού κινδύνου. Περαιτέρω ούτε ο ήδη ισχύων ως άνω ν. 1846/1951, ούτε ο προηγούμενος υπ' αριθ. 6298/1934 "περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων", είχαν λόγον να ασχοληθούν, ούτε ησχολήθησαν με την ευθύνην των προστηθέντων, ως προκύπτει εκ του ότι ουδεμίαν περι αυτών διέλαβον διάταξιν, τούθ' όπερ θα ήτο αυτονόητον εν εναντία περιπτώσει, δοθέντος ότι το περι αυτής ζήτημα είχε και προηγουμένως τεθή διά των υπ' αριθ. 31 και 217/1930 αποφάσεων του Δικαστηρίου τούτου και είχε λυθή αποφαιτικώς. Απλώς, ως συνάγεται και εκ των άρθρ. 34 § 2 του πρώτου και 45 § 2 του δευτέρου, ούτοι κατόπιν της επιβαρύνσεως των εργοδοτών δι' εισφορών υπέρ του Ι.Κ.Α., αναλαμβάνοντες και την εξ εργατικών ατυχημάτων ασφάλισιν και υπέρ του οποίου μάλιστα, δι' άρθρ. 3 του νεωτέρου υπ' αριθ. 4104/1960 νόμου επεβλήθη και ειδική εισφορά επαγγελματικού κινδύνου εις βάρος των εργοδοτών, περιώρισαν έτι μάλλον την εκ του κοινού δικαίου ευθύνην των τελευταίων τούτων (Α.Π. 19/1973). Ούτω δε κρίνασα και η προσβαλλομένη απόφασις και δεχθείσα εν μέρει την αγωγήν του αναιρεσιβλήτου κατά των αναιρεσιόντων ως νόμιμον διώκουσαν την κατά το κοινόν δίκαιον αποζημιώσιν αυτού, διά τας ζημίας ας υπέστη εξ απωλείας ημερομισθίων του χρονικού διαστήματος από 10.3.1964 μέχρι 28.2.1970, συνεπεία τραυματισμού του, εξ ου κατέστη ανίκανος προς εργασίαν, λαβόντος χώραν (του τραυματισμού του) την 10.3.1964, καθ' ον χρόνον ειργάζετο ως εργάτης εις το τμήμα συσκευασίας του εν Δραπετσώνα Πειραιώς εργοστασίου της "Ανωνύμου Εταιρίας Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων", υπαίτιότητι δε των υπό της ως άνω εργοδοτίδος προστηθέντων, αναιρεσιόντων, ορθώς τας προδιαληφθείσας διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου ηρμήνευσε και εφήρμοσε, ο δε εναντίος μοναδικός λόγος αναιρέσεως έδει να απορριφθή ως αβάσιμος. Μετά τα ανωτέρω, ως ληφθείσης της αποφάσεως ταύτης διά πλειοψηφίας μιας ψήφου, δέον, όπως παραπεμφθή η υπόθεσις εις την Ολομέλειαν του Αρείου Πάγου, συνωδά τω άρθρω 563 § 2 ΚΠολΔ.